

ЧЛАНЦИ

Проф. др, Rolf Lehmann (Dresden)

ДА ЛИ ЈЕ РАТ У ЈУГОСЛАВИЈИ САМО ЈУГОСЛОВЕНСКИ - Наш одговор је - ОДЛУЧНО НЕ

Предстојеће излагање тежи да ратове на простору бивше Југославије прикаже:

1. са војнополитичког и чисто војног становишта,
2. да преко њих расветли улогу НАТО-а, ЕЗ, УСА као и Савезне Републике Немачке,
3. да извуче закључке из датих чињеница.

На почетку излагања свесно говорим о ратовима, што ће рећи да користим множину. Приликом детаљнијег посматрања било би неопходно потребно да се детаљнијој анализи подвргну понаособ рат у Словенији 1990, у Хрватској 1991, у Босни и Херцеговини 1992-1995. као и хрватска офанзива у Крајини крајем 1994. и у августу 1995.

Краће осврт на догађаје

Изјавом о независности Словеније и Хрватске и њиховим признавањем од стране ЕЗ и осталих земаља, распала се Социјалистичка Федеративна Република Југославија. У јуну 1990. започеле су тешке борбе између територијалних јединица Словеније и јединица Југословенске

Народне Армије, стационасаних на територији Словеније. Сврха ових борби била је сецесија. Борбе су завршиле у јулу, повлачењем ЈНА из Словеније.

Тежиште рата пренесено је затим на Хрватску. Хрватске територијалне јединице бориле су се противу српских устаника, па и ове борбе имају за циљ сецесију. Оне се завршавају крајем јануара 1992. године. У марту 1992. у Хрватској бива стационасано око 14000 бораца, припадника ОУН - плавих шлемова (УНПРОФОР). Тиме се отвара трећа фаза ратног периода. Рат се преноси на Босну и Херцеговину и трајаће најмање до 1995. године.

Војни карактер рата је врло сложен. Војне операције и битке одвијају се по правилима класичног вођења рата. Тако су, на пример, војне снаге Босне и Херцеговине, које су 1992. године формиране од паравојних снага, нарасле на 150000, од чега 100000 чине регуларне трупе.

Карактер Војне операције добијају нови карактер тиме што је НАТО најкасније 1994. године постао једна од зарађених страна. Истовремено било је и борби које се нису одвијале по правилима класичног, него по правилима партизанског начина ратовања, затим, посебан вид ратовања заснован на ривалитету међу наоружаним бандама или чак на крвној освети. То постаје јасно када се узме у обзир да, поред регуларних трупа, у борбама узимају учешће и страни најамници који се не потчињавају никаквој вишој команди.

Они, по правилу, воде свој сопствени рат. По подацима генерала Младића постоји 15-20000 исламских добровољаца (Муџахедина) који се у Херцеговини боре против Хрвата. С друге стране, у Хрватској војсци било је 13000 најамника из Немачке, Канаде, Аргентине, Венецуеле, Велике Британије, Судана и Бразилије који су на почетку рата имали плату између 3-5000 немачких марака, а која је касније за 10% смањена. Таква врста ратних операција доноси свим облицима интервенционистичких снага потпуно нове проблеме. (Притом је неважно које име носе; плави шлемови, трупе за брзу акцију или мировне снаге НАТО-а). Рат у Босни развио се у међувремену у интервенционистички рат, о чему ће касније бити реч.

О којим је проблемима у основи реч?

- Међусобно се туку разне зарађене стране које мењају и фронт и савезнике. (Ратни непријатељи Муслимани и Хрвати, постаће ратни савезници),

- Не постоји јасно одређена линија фронта,

- Интервенционистичке трупе имају нејасну слику о непријатељу. (Ко припада "доброј", а ко "лошој" страни),

- Интервенционистичким снагама непознато је попрште на коме се изводе војне операције. (Географија, клима, језик, историја). Остаје да сачекамо крај интервенције да би смо видели како ће она изгледати.

Зашто рат у Босни и Херцеговини по свом садржају није грађански, него интервенционистички?

Признање државне независности Словеније и Хрватске и квалификовање Србије као агресора, довело је 1992. до директног мешања ЕЗ у рат. Тиме је ЕЗ постала једна од зараћених страна. Водећу улогу у њој играла је Савезна Република Немачка. Политички циљ тог "дипломатског акта" јасан је: Савезна Република Немачка и ЕЗ имали су интерес да се распадне Југославија. Најкасније од 1994. НАТО је постао једна од зараћених страна. Прве борбене летове изводе НАТО - авиони 28. 2. 1994. До краја борбених операција регистровано је 3000 борбених летова, уз подршку борбених пројектила. Иако је у почетку увек било речи само о употреби авиона, у другој фази заоштравања ратног сукоба долази до стационисања НАТО-група намењених брзом деловању.

Интервенционистички карактер рата јасно се огледао месеца новембра и децембра 1994. године и у августу 1995, када је напад хрватске армије противу Крајине био припремљен бомбардовањем српских положаја од стране НАТО-авиона. У тим нападима узели су учешће крајем 1994. године авиони САД-а, Велике Британије, Француске и Холандије. Тешко је за сад дати прогнозу о исходу тих напада, али нам се ипак чини умесном следећа напомена:

1. У коме правцу треба очекивати наредне потезе, јасно се може закључити из саме чињенице да су трупе стациониране. Још се није било ни осушило мастило на потписаним уговорима, када се зачула команда "скидај плаве шлемове", "стављај натовљеве". Тако се НАТО-војска за тили час нашла на лицу места.

2. Од почетка се није скривала битна разлика између ИНФОР-а и мандата плавих шлемова. ИНФОР - снаге смеју прве да отворе ватру. Наредба за отварање ватре стоји на расположењу командантима снага, почев од најнижег ранга. То значи да је унапред било програмирано настајање нових непријатељстава. Када поручник да наредбу за отварање ватре, непријатељ се налази на супротној страни. Ако не изда наредбу, и његови људи буду убијени, има непријатеља међу својим војницима.

3. Искуства са војним интервенцијама последњих година, (Авганистан, Сомалија, Чеченија) указују на појаву лаког упадања интер-

венционистичких снага у дубину конфликтне територије. На почетку се чини као да је краћа војна интервенција умесан одговор на дату ситуацију. Међутим ако она не пружи очекивани резултат, него почне да се одуговлачи, да све више указује на потребу даљег војног ангажовања, рат се све више глобализује и компликује те настане нова ситуација која онемогућава сагледавање исхода будућег војног решења, као и могућности за повлачење са војног попришта. Разлози за упадање у овакве замке леже у начину размишљања војних стручњака који приликом планирања напада полазе од упоређивања своје борбене снаге са непријатељском. Толико дивизија, авиона, тенкова, наспрам толико одговарајућих дивизија, авиона, тенкова итд. Та врста планирања не важи за нерегуларну врсту ратовања. У таквим случајевима војска је склона да прецјени своје способности. Ако не иде све по плану, него ако се ситуација мења, импровизује допуњује како би се војска прилагодила новој ситуацији, онда такви потези воде расламсавању војних операција.

4. Да ли ће успети повлачење ИНФОР - ових трупа после годину дана како је планирано? Постоји сумња. Много је, међутим, важније питање, шта ће се десити после одласка ИНФОРА? Сигурно неће завладати праведан мир. Шта се може очекивати?

Да ли ће настати нови конфликт?

Једно дуго време окупације,

Једна перманентна оружана коегзистенција?

Једно је сигурно: узроци конфликта нису отклоњени.

Мала примедба о улози САД, ЕЗ, НАТО-а, и Савезне Републике Немачке у рату у Југославији

У крајњој консеквенци, Запад је био сагласан око распада Југославије.

У том смислу предначила је Савезна Република Немачка. Још давно пре него што је немачки министар спољних послова објавио признање Словеније и Хрватске, служба државне безбедности његове земље радила је почев од шездесетих година, на разбијању Југославије.¹

¹ Erich Schmidt Eehnboom у деветом поглављу своје књиге "Рат у сенци" каже да је почев од шездесетих година немачка служба државне безбедности радила на разбијању Југославије. Међутим, не наводи ниједан конкретан доказ. Каже да је по њеним сугестијама смењен Александар Ранковић. Циљ његовог смењивања био је децентрализовање југословенске УДБЕ, чије су компетенције пренесене на републике, а што је омогућило да Хрвати поставе националистички кадар на високе државне и политичке положаје. (Помиње Стеву Крајачића и још неколицину).

О овоме опширно обавештава Erich Schmidt Eenboom у својој књизи "Рат у сенци". И у другим европским земљама почетком деведесетих година почиње да се размишља о новом европском преуређењу. Издавач листа "О. Е. О - Newsletter", Michael Foucher скицирао је почетком 1991. године једну географску карту са натписом: "Европа, социоекономске границе и њихова нова демаркација". Једна јасна плава линија иде јужно од Естоније и других балтичких земаља према Пољској, Чешкој, Мађарској, делећи Југославију тако да Хрватска и Словенија припадају западној, а Србија, Црна Гора и Македонија источној утицајној зони. Ова геополитичка карта појавила се у време када је Југославија још увек била целовита држава и поседовала могућност даљег развоја.²

САД не могу остати неутралне у време када Европа покушава да реши проблеме на Балкану на свој начин. Зато се код ње појавила жеља да се умеша и покаже ко је газда у кући. Она је преузела санирање кризе, које је довело до Дејтонског споразума. Акцијом трупа ИНФОР-а демонстрирали су целом свету шта ће се десити ако амерички интереси ма где буду тангирани. Пре него што је преузела вођење акције, Америка је демонстрирала Уједињеним нацијама њихову неспособност да мисијом својих плавих шлемова реше проблем. Важан докуменат притом је принцип двокључног услова. За слање НАТО авиона у борбену акцију било је потребно одобрење од две инстанце: Команданта трупа плавих шлемова и од специјалног изасланика УН. Релативно неефикасан резултат ваздушних операција био је једнострано протумачен као последица начина одлучивања. Затим се појавила Савезна Република Немачка са амбицијом да постане водећа сила Западне Европе, која се не може више задово-

Овој констатацији може се приговорити да, чак и ако су стварно постојале немачке сугестије Југословенској влади или Титу лично у том смислу, и ако су биле прихваћене, онда се то не може третирати као завера противу државе, него као међудржавна сарадња. (УДБА је могла да даје сугестије немачкој влади који одговарају Југословенским интересима, и то није нелегално).

Што се пак Хрвата тиче, тачно је да су у Хрватској почев од шездесетих година почели да освајају власт, националисти, али не мање у Србији. Националисти су дошли на власт и у другим дјеловима Југославије.

Изјава Eenbooma је некоректна јер садржи неодмерену истину (ако је има) и неистину. Он окривљује хрватски национализам за распад Југославије, а не окривљује српски. Исто тако окривљује немачку политику, а не окривљује Југословенску владу, иако су односи узајамно повезани.

² Изгледа као да је за разбијање Југославије био одлучујући само један фактор: спољашњи. То није тачно. Да су Југославију, желели ЈНА и српска влада, онда би она и данас постојала и то јача него икада раније.

љавати само одашиљањем санитетског и логистичког особља, него и борбених снага. Она шаље контингент од 4000 војника у Хрватску и контингент Торнадо - авиона у Италију.

У НАТО- војсци којом доминирају Американци, Немци поседују слободу акције.

Противу развоја догађаја у овом правцу, нажалост, још увек се чују слаби протести. Да се може очекивати појачано војно учешће Савезна Немачке, види се по одлуци Савезне скупштине Немачке владе од 9. 2. 96. о слању торнадо - авиона у источну Славонију. Поводом ове одлуке, потпуно се можемо сагласити са коментаром Ingols Reinsch-а објављеног следећег дана у Sachsiche Zeitung-u. Цитирамо следећи пасус: "Јучерашња одлука Савезног кабинета погрешна је и недостаје јој сензибилитет за положај региона. Немачки пилоти као судије над српским трупима које се по договору повлаче, представљају провокацију.

Бонска политика својим понашањем подстиче ресантиман Срба из прошлости и садашњости и оправдава приговор садашњих српских политичара да подржавају хрватску ратну страну. По питању Славоније овај приговор пада утолико теже, јер су Хрвати победничка, а Срби поражена страна. Осим тога начин проширивања мандата немачке војске, постигнут такође преко ноћи, баца сенку на политичку културу у овој земљи. Кабинет је одлучио. Парламенат потврдио, бирачи поздрављају резигнирано. Шта им друго као могућност преостаје? Морају ли у међувремену да се спријатеље и са мишљу, да ће немачки војници без икаквог ограничења ускоро моћи бити стационисани свуда по свету, ако се то политичарима и парламенту учини потребним? И то такође припада једној дубиозној нормалности, за коју се немачка влада већ годинама заузима. "Нормалност" која се може поновити сваком другом приликом".

По завршетку источно - западне конфронтације, водећи кадар НАТО-а упорно тражи нове циљеве и задатке Савеза. У ту сврху користе се чаробне речи као "трупе за брзе нападе". А специјално за немачку војску користи се израз "снаге за кризна подручја". Задатак не лежи више у ОДБРАНИ ДОМОВИНЕ, него у одашиљању војних снага свуда тамо где се додирују интереси држава чланица НАТО - пакта. Довољно је само бацити поглед на буџет за одбрану па видети да велике суме, намењене за наоружавање и увежбавање, опадају управо на трупе за кризна подручја. Ако се, као у овом случају, војсци додељују нови задаци, потребна је опрема и оспособљавање за њихово савладавање. То се постиже, само малим делом на чисто теоретски начин. Трупе изискују увежбавање заједно са њиховим командним кадровима, а наоружавање и остала борбена средства морају бити опробана. Делимично се тај процес учења остварује на мес-

тима предвиђеним за вежбу, али се право знање стиче тек на борбеном положају. Ма како нам се ово чинило језивим, обавезни смо да ствари гледамо право у лице. У том случају видећемо да је Југославија коришћена као место за вежбу НАТО - трупа и за опробавање његове техничке спреме, а то исто важи и за немачку војску.

Неколико речи о улози Русије

Зашто Русија иде заједно са ИНФОРОМ? То је наравно тема за себе, али ипак се може укратко образложити. Ако Русија жели да задржи свој положај као светска сила, не преостаје јој друга могућност. Осим да узме учешћа, у противном остаће изолована. Као малу утеху за Русију, уступак државе чланице НАТО - пакта одложиле су своје проширење према Истоку за кратко време, мада су се за време разговора о војним питањима НАТО-а, вођеним 3-4. фебруара 1996 г. чули супротни ставови.

Друга утеха је однос Запада према рату у Чеченији, који се карактерише као унутрашњи проблем Русије.

О наоружању у Босни

Често се са правом поставља питање одакле после четири године рата још увек пристиже оружје, муниције и остала ратна опрема у Босну? У Босни постоје три извора:

1. Самостална производња
2. Интернационално црно тржиште
3. Тз. легални увоз.

За самосталну производњу важно је то да се велики део бивше југословенске војне индустрије налазио у Босни и Херцеговини и да је она била у погону све до избијања рата. За нашу тему важнији су, међутим, импорти оружја. Зато желим да ставим своју примедбу на увоз немачке стране.

Немачки произвођачи оружја жале се на рестриктивне одредбе немачког законодавства по питањима експорта и тиме на смањивање њихових шанси у конкуренцији са иностраним партнерима. Они узимају Француску и Енглеску као узоре које треба следити. Поред илегалних могућности извоза, откривене су и легалне. Једна од њих зове се "DUAL-USE". Шта стоји иза тог назива?

Већ годинама примећује се тренд пораста производње оружја у сарадњи више држава. Многонационална удружења и производња по лиценцији чине тренд производње. "Dual-use" чине производи који су намењени војној и цивилној конзумацији. На пр. 1994. године Савезна

Република Немачка извезла је 6000 разних продуката у вредности од 94 милијарде DM, које се налазе на листи посебне извозне дозволе услед могућности војне употребе. Официјално се демантује да су производи "Dual-Use" у вредности од 60 милијарди марака извезени у кризна подручја.

Када не успева демантовање да оружје које је увезено на кризна подручја бивше Југославије потиче из војног арсенала бивше Немачке демократске Републике, онда се покушава објаснити како није прокријумчарено, него је увезено још пре немачког уједињења.

Апсурдно је притом, што се као највећи поборници мира, желе да представе управо оне државе, које су највећи лиферанти оружја.

Који се закључци могу извући из до сада реченог?

Водеће земље на свету на челу са САД, водиле су у последње време политику јачања и проширивања сфере свога утицаја и своје моћи, користећи се притом претежно војним средствима. Светска организација УН постепено је бивала искључена из тог процеса, а "Организација за сигурност и међународну сарадњу" постављена на споредни колосек. НАТО је проглашен врховним гарантом светског мира, али само под условом да његовим снагама командују амерички генерали. Сомалија је била као предигра, Југославија као образац који ће се у будућности примењивати на жаришним местима.

Ако извршимо кратку рекапитулацију догађаја са простора бивше Југославије, добијамо следећу слику:

Политички циљ:

1. Нова подела света односно нова подела територија, спроведена је применом силе путем интервенционистичког рата.
2. У другој фази зараћене стране приморавају се на преговоре, за време којих им се диктирају услови мира.
3. Одржавање наметнутих услова гарантује се стационисањем ИНФОРОВИХ трупа у бившој ратној зони.

Да се таквим митом не могу гарантовати ни унутрашњи ни спољашњи услови мира, јасно је, јер политичким путем нису решени проблеми који су довели до ратног сукоба. Зато таква решења морају бити одбачена од људи који се искрено залажу за дуготрајан мир. Ако на крају са позиција војног гледања на ствари, треба дати одговор на питање "да ли је рат у Југославији искључиво југословенски рат, онда наш одговор одлучно гласи НЕ.

Када је реч о грађанском рату, сецесионистичким политичарима дате су две могућности: 1. да одговорност за ратни сукоб свале са себе на народ, 2. да омогуће интернационално признање отцепљења, јер међународно право не признаје оружану сецесију као средство отцепљења. Сценарио грађанског рата спасао је Милошевића и Туђмана да се не појаве на суду у Хагу као кривци одговорни за дела усмерена против државе и народа.

Интернационалном фактору одговара појам "грађанског рата" јер му омогућава да легитимише своју интервенцију. Он ће тако једну од интерних сукобљених страна, прогласити главним кривцем за рат (као што је био случај са Србима) и на њих ће извршити притисак да обуставе рат, а притом ће им диктирати своје услове.

Информације о Србији чине саставни део ратне кампање, те је смешно када се Срби чуде што се о њима не пише објективно.

Ако су Хрвати и Словенци желели да се издвоје из Југославије у нади да ће се лакше интегрисати у богате европске токове и престати да и даље уплаћују у фонд за неразвијене републике, од чега нису имали никакве користи, онда се поставља питање из којих је разлога српска влада почела да дува у националистички рог ако је знала да јој то може у најбољем случају донети само да се сав терет неразвијених подручја и република - остану ли уз њу - свале на њена плећа, а одвоје ли се, да ће изгубити своје геостратешко место.

Ако је задатак политике да формулише интересе друштва и да помаже њиховом остваривању, онда се они код Хрвата и Словенаца јасно виде и могу политички да се рационално формулишу, док код српске владе пада у очи потпуно помрачење политичког разума.

Проф др Rolf Lehamann

**IST DER KRIEG IM JUGOSLAWIEN NUR JUGOSLAWISCH?
- UNSERE ANTWORT IST ETSCHIEDENDE: NEIN! -**

RESUMMEE

Um zu diese Frage zuverlässig beantworten, hat Autor eine Analyse mehrerer Aspekte der jugoslawischen Krise in den 1991-1995 Jahren durchgeführt. Das bezieht sich vor allem auf die militar-politischen und rein militarischen Aspekte. Im Jugoslawien grose Menge der UN Truppenkorper, NATO - Krafte und andere Intervenzkrafte wie z. B. serbische Freiwilligen, islamische Fundamentalisten und Tuđman-s Soldner engagiert sind. In den Schlussemomenten der Jugo - Krise sind die politische Akteure - OUN, Euro - Gemeinschaft und Sicherheitsrat an einer Seite gestanden. Auch wenn zur Intervenz der NATO Krafte kam, sie an einem Ufer blieben. Es ist uberflussig, von Massmedien, die in riesigem Mass den Schuldigen der Krise nur auf einer Seite sahen, zu sprechen. In diesselbem Sinn müssen wir auch die Austrustung der kriegfuhrenden Seiten in Bosnien u. Hercegovina durchforschen. Damit ist auch die Funktion des internacionalen Schwarzmarkts zu untersuchen. Geline gesagt, die Rolle der Vereinigten Staaten und der Bundesrepublik Deutschland im Krieg im Jugoslawien, unleugbar ist. Deshalb, wir können diesen Krieg fur intervenzionalistischen halten.

Проф. др Ralf Lehmann

**ДА ЛИ ЈЕ РАТ У ЈУГОСЛАВИЈИ САМО ЈУГОСЛОВЕНСКИ?
- НАШ ОДГОВОР ЈЕ ОДЛУЧНО - НЕ! -**

РЕЗИМЕ

Да би се поуздано одговорило на постављено питање извршена је анализа више аспеката југословенске кризе 1991-1995. године. Посебно се то односи на војно-политички и чисто војни аспект. У Југославији су ангажоване знатне снаге Уједињених нација, снаге НАТО и друге интервенционистичке снаге: српски добровољци, муслимански фундаменталисти и Туђманови плаћеници. У кључним моментима југо-кризе политички актери - ОУН, Европска заједница и Савјет безбједности су се сврстали уз једну страну. И када је дошло до интервенције војних снага НАТО - и оне су сврстане само на једну страну. Да не говоримо о масмедијима који су, у огромном проценту видјели кривца за југо-кризу - само на једној страни. У истом смислу треба истражити и наоружавање ратујућих страна у Босни и Херцеговини. И с тим у вези функцију интернационалног црног тржишта. Најблаже речено улога САД и Савезне Републике Њемачке у рату у Југославији, такође, је неспорна. Зато се овај рат може сматрати и као интервенционистички.